

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Irena Lipowicz

Warszawa,*26. VII. 2012*.....

RPO-702934-IM2/ST

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan Jarosław Gowin

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Helsińska Fundacja Praw Człowieka kwestionując wprowadzone ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431) zmiany przepisów dotyczących rozpoznawania skarg i wniosków skazanych. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich część krytycznych uwag przedstawionych przez Fundację należy podzielić.

Zgodnie z art. 6 § 2 k. k. w. skazany może składać wnioski, skargi i prośby do organów wykonujących orzeczenie. Skazany, składając wniosek, skargę lub prośbę, jest obowiązany do uzasadnienia zawartych w niej żądań w stopniu umożliwiającym jej rozpoznanie, w szczególności do dołączenia odpowiednich dokumentów. Z art. 6 § 3 k. k. w. wynika zaś, że jeżeli wniosek, skarga lub prośba :

- 1) oparte są na tych samych podstawach faktycznych,

- 2) zawierają wyrazy lub zwroty powszechnie uznawane za wulgarne lub obelżywe albo gwarę przestępców,
 - 3) nie zawierają uzasadnienia zawartych w nich żądań w stopniu umożliwiającym ich rozpoznanie
- właściwy organ może pozostawić wniosek, skargę lub prośbę bez rozpoznania.

Pierwsza wątpliwość dotyczy warunku sformułowanego w art. 6 § 2 k. k. w., aby skazany uzasadnił zawarte w skardze (prośbie, wniosku) żądanie w stopniu umożliwiającym jej rozpoznanie, w szczególności, aby dołączył odpowiednie dokumenty. Wymaganie uzasadnienia skargi, w tym wymaganie dołączenia odpowiednich dokumentów formalizuje postępowanie skargowe. Sprawia, że skarżący nie tylko musi określić przedmiot sprawy, z którą zwraca się do organu wykonującego orzeczenie, lecz musi ponadto udokumentować swoje zarzuty bądź propozycje (jeśli przedmiotem rozpoznania jest wniosek). Uchybienie tym rygorom formalnym powoduje zaś, że skarga pozostaje bez rozpoznania (art. 6 § 3 pkt 3 k. k. w.).

Nie ulega zaś wątpliwości, że skarga jest odformalizowanym środkiem ochrony interesów jednostki. Potwierdza to ogólna regulacja w tym zakresie zawarta w art. 227 k. p. a. W myśl tego przepisu przedmiotem skargi może być w szczególności zaniechanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw. Przepis ten określając przy użyciu klauzuli otwartej przedmiot skargi, nie wprowadza jakichkolwiek rygorów formalnych jakim powinna odpowiadać skarga. Stąd też uzasadnione jest pytanie o to, dlaczego ustawodawca odmiennie potraktował w tym zakresie ściśle określoną kategorię

skarżących (w tym przypadku skazanych), wprowadzając formalne rygory, jakie powinna spełniać ich skarga.

Wątpliwości budzi także treść art. 6 § 3 pkt 2 k. k. w., zgodnie z którą jeżeli wniosek, skarga lub prośba zawierają wyrazy lub zwroty powszechnie uznawane za wulgarne lub obelżywe albo gwarę przestępców, właściwy organ może pozostawić wniosek, skargę lub prośbę bez rozpoznania. Oznacza to, że bez rozpoznania zostanie pozostawiona skarga (wniosek, prośba), która w sposób nie budzący wątpliwości określa przedmiot żądania, lecz zawiera równocześnie wyrazy lub zwroty powszechnie uznane za obelżywe lub wulgarne albo gwarę przestępców.

Wskazać w tym miejscu należy, że regulacje ustawowe dotyczące rozpatrywania skarg służą realizacji konstytucyjnego prawa określonego w art. 63 Konstytucji RP. Zgodnie z jego treścią każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Zakres podmiotowy i przedmiotowy prawa do skargi został więc określony na poziomie Konstytucji. Jeśli więc skarga (petycja, wniosek) zawiera dane pozwalające w sposób jednoznaczny zidentyfikować podmiot ją składający i została skierowana do organu, organizacji, instytucji wymienionej w Konstytucji oraz dotyczy szeroko pojętej działalności publicznej, to powinna zostać merytorycznie rozpoznana przez ten organ (organizację, instytucję). Tych warunków konstytucyjnych - w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich - nie spełnia art. 6 § 2 i 3 pkt 2 i 3 k. k. w., gdyż wprowadza dodatkowe

wymogi rozpoznania skargi. Dlatego też wymienione przepisy są niezgodne z art. 63 Konstytucji RP.

Powyższy problem został także dostrzeżony w literaturze przedmiotu. Jak wskazuje T. Szymanowski (por. „Zmiany prawa karnego wykonawczego (o potrzebie i zbędności nowelizacji przepisów”, PiP z 2012 r., z. 2, s. 56) ..(...) zmienione przepisy spowodują ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw osób pozbawionych wolności. Dotyczy to szczególnie art. 6 § 3 pkt 2-3 k. k. w. Przepisy te uzależniają rozpatrzenie skargi od nieużywania słów wulgarnych przez skarżącego skazanego oraz należytego ich uzasadnienia. Tego rodzaju uwarunkowania są nie do przyjęcia, ponieważ skazani najczęściej nie mają należytej możliwości udokumentowania skargi (np. na nieodpowiednią opiekę lekarską czy niewłaściwy stosunek do nich ze strony przełożonych), a jeśli chodzi o posługiwanie się gwarą przestępczą, to znaczna część skazanych jest tak wykolejona, że nie umie się prawidłowo porozumiewać. (...) Przed wszystkim jednak wprowadzone omawianą nowelą ograniczenia są sprzeczne z art. 63 Konstytucji, który prawa do składania skarg przez obywateli nie uzależnia od spełnienia jakichkolwiek warunków.”

Wystąpienie powyższe kieruję do Pana Ministra na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) z prośbą o przedstawienie stanowiska, a także -jeśli Pan Minister podzieli zarzuty sformułowane w stosunku do art. 6 § 2 i 3 pkt 2 i 3 k. k. w. - z prośbą podjęcie działań w celu zmiany tych przepisów.

Łucja Wyrostek
Teresa Jędrzejko